

Exp 2021-05-26

Behörighet och statsbidrag
Åsa Olsson
asa.olsson@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

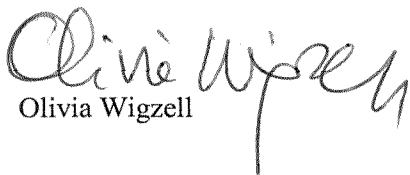
Redovisning av 2020 års statsbidrag för att stödja implementeringen av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor för att förebygga kroniska sjukdomar (S2017/07515/FS)

Socialstyrelsen har i uppdrag att fördela statsbidrag till professionsorganisationer för insatser som ska stödja implementeringen av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor för att förebygga kroniska sjukdomar. Socialstyrelsen ska senast den 1 juni 2021 lämna en delredovisning till regeringen avseende hur statsbidraget har använts.

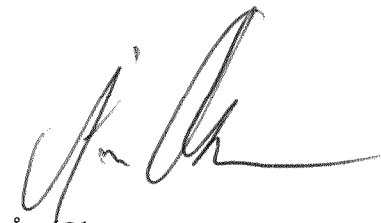
Socialstyrelsen överlämnar härmed *Redovisning av 2020 års statsbidrag för att stödja implementering av nationella riktlinjer för prevention och behandling av ohälsosamma levnadsvanor för att förebygga kroniska sjukdomar.*

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Zara Warglo och ställföreträdande enhetschefen Stina Isaksson deltagit. Utredaren Åsa Olsson har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Olivia Wigzell

Åsa Olsson

Behörighet och statsbidrag
Åsa Olsson
asa.olsson@socialstyrelsen.se

Redovisning av 2020 års statsbidrag för att stödja implementeringen av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor för att förebygga kroniska sjukdomar (S2017/07515/FS)

Sammanfattning

Socialstyrelsen har sedan 2011 samarbetat med professionens organisationer för att stödja implementeringen av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor för att förebygga kroniska sjukdomar.¹ Denna rapport avser statsbidrag förmedlade till professionens organisationer för 2020 som är en del av regeringens satsning för perioden 2018–2021. På regeringens uppdrag fördelade Socialstyrelsen 10 miljoner kronor till nio professionsorganisationer. De förbrukade 93 procent av medlen. De oförbrukade medlen förklaras främst utifrån minskade kostnader i samband med omställningen av verksamheten på grund av coronapandemin. Tidsbrist och underbemanning i hälso- och sjukvården gjorde att Svensk förening för allmänmedicins verksamhet påverkades mest. Socialstyrelsens bedömning av statsbidraget är att dess syfte har främjats, det vill säga att professionens organisationer har bidragit till en informationsspridning och kunskapsspridning för implementering av vetenskapligt grundat levnadsvanearbete som utgår från de nationella riktlinjerna.

Resultat av 2020 års uppföljning

Socialstyrelsen har finansierat nio professionsorganisationer för att främja implementering av vetenskapligt grundat levnadsvanearbete som utgår från de nationella riktlinjerna. Denna redovisning avser stödet till professionsorganisationerna.

Samtliga mottagare av statsbidrag är skyldiga att återrapportera hur de har använt medlen till Socialstyrelsen vid den tidpunkt som myndigheten anger.

---

¹ För ytterligare information se Socialstyrelsens rekommendationer till Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor och bilaga 1 Uppdrag och fördelning av statsbidraget

I december 2020 skickade Socialstyrelsen ett webbaserat återrapporteringsformulär till 2020 års mottagare av statsbidrag där professionsorganisationerna ombads att senast den 1 februari 2021 lämna en ekonomisk redovisning samt redogöra för hur medlen använts och vilka resultat de uppnått. Samtliga mottagare har återrapporterat till Socialstyrelsen och det är organisationernas återrapporter som bildar underlag till denna redovisning.

Om förbrukningen

Statsbidraget fick användas till och med den 31 december 2020 och av mottagarnas återrapportering framgår att merparten av medlen har använts. Totalt uppgår oförbrukade medel till 674 929 kronor, vilket är cirka sju procent av fördelade medel 2020 (se tabell 1). Att medlen inte förbrukades uppgavs bero på coronapandemin. Vissa aktiviteter ställdes in och flera av de planerade fysiska aktiviteterna genomfördes digitalt, vilket innebar mindre kostnader. Svensk förening för allmänmedicin drabbades mest och ställde in en stor del av sin verksamhet och förbrukade därför endast 47 procent av de beviljade medlen.

Enligt mottagarnas ekonomiska redovisningar har 78 procent av förbrukade medel finansierat lönekostnader och åtta procent har använts till köpta tjänster (lönekostnader för inhyrd personal, material, hyrd utrustning). Medel som inte har använts kommer att återbetalats till Socialstyrelsen. Vidare har myndigheten möjlighet att kräva tillbaka hela eller delar av statsbidraget om bidragsmottagaren inte har använt medlen enligt angivna villkor.

Tabell 1. Fördelning och förbrukning av medel för 2020

Mottagare	Beviljade medel (kr)	Använda medel (kr)	Andel oförbrukade medel (%)
Dietisternas Riksförbund	2 330 000	2 330 000	0
Fysioterapeuterna	1 300 000	1 300 000	0
Riksföreningen för operationsvård	140 000	140 000	0
Svensk förening för allmänmedicin (SFAM)	1 210 000	644 930	47
Svensk sjuksköterskeförening	1 100 000	1 100 000	0
Svenska Barnmorskeförbundet	650 000	637 396	2
Svenska Läkaresällskapet	1 820 000	1 820 000	0
Sveriges Arbetsterapeuter	800 000	702 745	12
Yrkesföreningen för fysisk aktivitet	650 000	650 000	0
Totalt	10 000 000	9 325 071	7

Källa: Organisationernas återrapporteringar 2020.

Om användningen

Professionens organisationer har i olika utsträckning deltagit i myndighetens arbete med att sprida och främja tillämpningen av de nationella riktlinjerna. Nedan följer några exempel av de aktiviteter som respektive professionsorganisation har bedrivit och exempel på aktiviteter de har genomfört gemensamt.

Dietisternas Riksförbund (DRF)

DRF har sedan 2015 arbetat med långsiktiga insatser inom området mat och cancer med syftet att patienter ska få evidensbaserade och individanpassade råd om hälsosamma matvanor utifrån sina behov och förutsättningar. Deras arbete riktar

sig till hälso- och sjukvårdspersonal, patientföreningar och allmänhet. För 2020 anser DRF att genomslagskraften om betydelsen av hälsosamma levnadsvanor inom hälso- och sjukvården har ökat. Det beror bland annat på att Regionala Cancercentrum och Cancerfonden prioriterar frågan och att DRFs informationsmaterial har fått stor spridning. Det gällde framförallt inspelade föreläsningar som de genomfört i samarbete med Cancerfonden, broschyrerna "Vad minskar och ökar risken – Mat och cancer" och "Bra mat efter cancerbehandling" samt vykortet med korta råd om cancerprevention som finns tillgängliga på svenska, arabiska, dari, farsi, polska, tigriska och somaliska.

DRF har också arbetat med kunskapsunderlag och utvecklat en patientbroschyr om hälsosamma matvanor för dem som har fetma eller dem som har genomgått viktreducerande operation, så kallad bariatrisk kirurgi. Inom området bariatrisk kirurgi har de även utbildat dietister i syfte att ge mer patientanpassad information om hälsosamma matvanor.

Kunskapsunderlaget och patientbroschyren har spridits till exempel genom regionernas system för kunskapsstyrning, nationella nätverk för sjuksköterskor, dietister och läkare som arbetar inom bariatrisk kirurgi, patientföreningar och yrkesföreningar.

Arbetet med kunskapsspridning och opinionsbildning om hur sjukhusmåltiden kan användas som pedagogiskt och patientcentrerat verktyg för att verka för prevention och folkhälsa har fortgått. DRF har genomfört 14 intervjuer och digitala möten med sakkunniga, myndigheter samt åtta patientföreningar. Flera problemområden har synliggjorts och presenterades i rapporten "Hälsofrämjande sjukhusmåltider" som kan användas pedagogiskt.² DRF har inlett ett samarbete med Socialstyrelsen, Livsmedelsverket, branschföreningen Kost och näring, universitetet och högskolor och den ideella föreningen Frisk Mat för att fortsätta verka för att måltider på sjukhus ska utformas utifrån både ett hållbarhets- och ett hälso- och sjukvårdsperspektiv.

Fysioterapeuterna

Fysioterapeuterna har sedan 2012 bidragit i arbetet med att stödja implementeringen av de nationella riktlinjerna för sjukdomsförebyggande metoder, med särskilt fokus på fysisk aktivitet. Under 2020 fortsatte arbetet inom områdena cancer, psykisk ohälsa och KOL. Fysioterapeuterna uppger att de delvis ställde om sin verksamhet på grund av coronapandemin. De valde att prioritera utveckling av nya utbildningsmaterial som kan användas efter pandemin framför att genomföra planerade utbildningar. De tog bland annat fram kunskapsstöd om fysisk aktivitet för:

- behandling av bröstcancerpatienter, deras närstående och vårdpersonal
- prevention och behandling av psykisk ohälsa och hälsosamma levnadsvanor vid KOL
- hälsosamma levnadsvanor bland unga

---

² <https://drf.nu/wp-content/uploads/2021/02/Ha%cc%88sofra%cc%88mjande-Sjukhusma%cc%8altider-.pdf>

Materialen har spridits som webbnyhet samt skickats till landets fysioterapeuter och relevanta patientorganisationer. Informationen om fysisk aktivitet som prevention och behandling av psykisk ohälsa riktar sig till vårdnadshavare och skolsköterskor och skickades till exempel till Riksföreningen för skolsköterskor.

Riksföreningen för operationssjukvård

Riksföreningen för operationssjukvård arbetar med frågor som främjar stöd till patienter med ohälsosamma levnadsvanor i samband med operation. Det är en professionsförening för operationssjuksköterskor och de har en egen sektion inom Svensk sjuksköterskeförening.

Under 2020 har Riksföreningen för operationssjukvård bland annat arbetat med att främja operationssjuksköterskornas och patienternas delaktighet i tidigt skede av operationsplaneringarna för att bidra till ökad patientsäkerhet. De har bland annat reviderat och spridit två kunskaps- och informationsmaterial för sjuksköterskor och patienter som ska genomgå kirurgi. Dessa kunskapsmaterial ska användas vid utbildningar senare under 2021. Vidare har Riksföreningen operationssjukvård köpt utrustning och spelade in tre egenproducerade avsnitt för podden som heter "Din operation" som finns på podbean.³

Svensk förening för allmänmedicin (SFAM)

Svensk förening för allmänmedicin (SFAM) är allmänläkarnas vetenskapliga och professionella förening. SFAM har som huvudsakligt mål att på ett oberoende sätt främja utbildning, fortbildning, forskning och utveckling inom allmänmedicin.

Under 2020 ersattes det fysiska fortbildningsprogrammet av ett löpande digitalt program. SFAM uppger att omställningen innebar merarbete under en situation när organisationen var under svår tidspress beroende på den ökade belastningen inom hälso- och sjukvården under coronapandemin. SFAM genomförde 23 digitala kvällsmöten, 16 digitala lunchmöten och 12 eftermiddagsmöten. De uppgav att de hade färre deltagare än väntat på grund av deltagarnas tidsbrist orsakad av underbemanning inom hälso- och sjukvården.

Enligt SFAM bidrog utbildningarna till att allmänläkares medicinska kompetens att anamma och använda nya riktlinjer och arbetssätt vid behandling av ohälsosamma levnadsvanor förstärktes. Ett särskilt fokus riktades mot frågor som behandlade professionellt ansvar, läkarnas förmåga att avväga patientnära insatser, prioriteringar mellan olika patientgrupper och förmåga att samordna med andra insatser som samhället kan erbjuda.

Under 2020 färdigställde också SFAM sju avsnitt av Podcast SFAMpen.⁴ Fyra avsnitt hade koppling till levnadsvanearbete och riktar sig till läkare under specialisttjänstgöring och specialister inom allmänmedicin. De handlade om motiverande samtalsmetodik, alkohol och hälsa, betydelsen av kontinuitet samt "Social Prescribing".⁵

---

³ <https://rfop.podbean.com/>

⁴ <https://poddtoppen.se/podcast/1312838731/sfampen>

⁵ "Social Prescribing" som metod används bland annat i Storbritannien och innebär till exempel att läkare föreskriver patienter att delta i olika lokala sociala grupper för att förbättra sitt välmående.

Svensk sjuksköterskeförening

Svensk sjuksköterskeförening har sedan 2011 medverkat i Socialstyrelsens arbete för att stödja hälso- och sjukvården vid införandet av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor med fokus på jämlik vård och hälsa.

Under 2020 arbetade Svensk sjuksköterskeförening med opinionsbildande verksamhet. De tog fram broschyren – ”Ett ändrat klimat ger ohälsa” och skrev en rad debattartiklar tillsammans med andra professionsorganisationer och föreningar i civilsamhället med temat levnadsvanor och covid-19.⁶ För att stimulera till och grundlägga bra levnadsvanor bland unga utformade de en folder till vårdnadshavare som bland annat förklarar varför skolsköterskan väger och mäter barn. Vidare utvecklades ett digitalt material riktat till skolsköterskor som kan användas vid hälsoundervisning och individuella samtal om levnadsvanor.

Svenska Barnmorskeförbundet

Svenska Barnmorskeförbundet arbetar med att främja barnmorskans professionella utveckling och verkar för att stärka kunskapsutvecklingen och forskningen inom barnmorskors kompetens- och verksamhetsområde reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa.

Under 2020 har Svenska Barnmorskeförbundet fortsatt att arbeta med att sprida kunskap om levnadsvanornas betydelse inför och under graviditet. Arbetet har utgått från deras kunskapsstöd ”Hållbar livsstil” och ”Reproduktiv livsplan”. Dessa kunskapsmaterial baseras på vetenskapligt utvärderade metoder om betydelsen av kost, alkohol, fysisk aktivitet och tobak för hälsan. Vidare skapade Svenska Barnmorskeförbundet ett visitkort som innehåller information om reproduktiv livsplan som riktar sig till unga. Visitkortet länkar till information på hemsidan *Reproduktivlivsplan*.⁷ Målsättningen är att öka förutsättningarna för att fatta informerade val när det gäller levnadsvanors inverkan på fruktsamhet, graviditet, förlossning och barns framtida hälsa. I kunskapsstödet har Svenska Barnmorskeförbundet valt att inkludera information om psykisk ohälsa och amning som särskilda områden. De menar att stöd som skyddar och främjar amning är viktigt för att öka hälsan hos barn och mödrar. De anser också att det är en viktig insats för att minska ojämlikheter inom hälsoområdet. Det uppdaterade kunskapsunderlaget används numera av samtliga barnmorskor verksamma inom mödrahälsovården. De har förmedlat information vidare till cirka 120 000 gravida och deras partners under 2020.

Svenska Läkarsällskapet (SLS)

Svenska Läkarsällskapet har sedan 2012 arbetat med att skapa förutsättningar för att implementera de nationella riktlinjerna för prevention och behandling av ohälsosamma levnadsvanor inom hälso- och sjukvården.

Under 2020 fortsatte SLS att följa upp tidigare påverkans- och informationsarbete om betydelsen av rök- och alkoholstopp i samband med operation hos både

---

⁶ Några exempel: ”Det räcker inte att prata om vikten av förebyggande insatser” – Altinget, Allt om politik, ”Etikkort i pandemitid” <https://beta.swenurse.se/publikationer/etikort-i-pandemitid> och ”Hopp och mod i en svår situation” *Omvårdnadsmagasinet* nr 6 2020

⁷ www.reproduktivlivsplan.se

patienter och vårdgivare. Målsättningen är att öka patientsäkerheten vid operation och uppnå bestående beteendeförändringar. SLS gjorde en uppföljning av 2015 års enkätundersökning riktad till Sveriges ortoped-, gynekologi- och kirurgkliniker. Enkätresultaten visar att jämfört med 2015 har andelen som har standardiserade rutiner för alkohol i samband med operation ökat från 25 procent till 66 procent.⁸ SLS menar att arbetet med att inkludera processorienterade perioperativa rutiner i det ordinarie arbetet är viktigt för att identifiera patienter som är i behov av stöd. För att stödja den processen tog SLS fram en ny broschyr med patientmaterial om "Alkohol inför operation" och höll utbildningar där allmänläkare, kirurger, ortopedier, specialistsjuksköterskor och fysioterapeuter föreläste om alkoholkonsumtion.

Inom området förändringar av levnadsvanearbete inom området psykisk ohälsa färdigställde SLS en första patientversion av manualen "Guldkorn". Det är ett stödverktyg för att på ett enkelt och strukturerat sätt arbeta med levnadsvanor, vilket de menar ökar förutsättningarna för att nå de som allra mest behöver stöd till beteendeförändring.

SLS följde upp 2019-års kartläggning av aktuella digitala informationskanaler om levnadsvanor. Enligt kartläggningen är 1177 den informationskälla som både vårdpersonal och patienter använder mest. SLS menar att de informationsbrister som identifierats avseende levnadsvanor, åtgärder, synkronisering av information mellan regioner samt länkning till källor har åtgärdats. SLS genomförde också en pedagogisk analys av "rökstopp" på 1177 och anser att informationsmaterialet med självtestning och vidare länkning är infört och genomarbetat.

Arbetet med utveckling av den tidigare framtagna generiska modellen för levnadsvanor inom reumatologin (LiR-modellen) har fortsatt i samverkan med Svensk Reumatologisk Förening, Svensk Reumatologis Kvalitetsregister och det regionala och nationella programområdena för reumatiska sjukdomar. SLS anser att deras gemensamma arbete bland annat har lett till att levnadsvanorna har fått en viktig plats i vårdförlopp för första sjukdomsåret inom reumatoid artrit (RA). Vidare har SLS skrivit ett remissvar angående "det sammanhållna och personcentrerade vårdförloppet vid RA". De har också utformat ett reumaspecifikt avsnitt om tobaksrökningens effekter och effekter av rökstopp som en del i en större ämnesspecifikt digital utbildning för rökavvänjare i Västra Götalandsregionen.

Sveriges Arbetsterapeuter

Sveriges Arbetsterapeuters uppdrag är att utveckla professionen och visa på värdet av arbetsterapi. De driver frågor för ett hälsosamt arbetsliv och verkar aktivt för att öka kunskapen om professionen och arbetsterapeuters unika kompetens.

Under 2020 arbetade Sveriges Arbetsterapeuter med granskning av instrumentet "Kartläggning av levnadsvanor under aktivitet och stöd i förändringsprocessen". Målsättning med instrumentet är att öka patienters delaktighet i behandlingsarbetet. Arbetsterapeuter som är verksamma inom psykiatri inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten, primärvården och öppna specialistvården deltog i arbetet. Det resulterade i en ny rapport och en marginell justering av tidigare

---

⁸ Svarefrekvensen på enkäten var 52 procent.

framtagna kartläggningssinstrumentet. En onlinekurs om ”Implementering av levnadsvanearbete inom arbetsterapi” utformades. Den riktas till arbetsterapeuter och arbetsterapistuderande och lanserades i februari 2021.

Yrkesföreningen för fysisk aktivitet (YFA)

YFA är sedan 1998 en självständig delförening inom Svensk Förening för Fysisk Aktivitet och Idrottsmedicin (SFAIM). De är också en sektion av SLS. Föreningens främsta uppgift är att ge ut boken FYSS (Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling).

Under 2020 har uppdateringar och revisioner av samtliga kapitel, inklusive de diagnosspecifika, slutförts av boken FYSS. De nya allmänna rekommendationerna för fysisk aktivitet och stillasittande 2021 har också färdigställts. Dessa har tagits fram som stöd till hälso- och sjukvården och andra intresserade såsom beslutsfattare och allmänhet. Till skillnad från tidigare års sammanslagna rekommendationer har FYSS nu tagit fram separata rekommendationer för vuxna 18–64 år, för äldre från 65 år samt för kvinnor under och efter graviditet. Parallellt har en uppdatering pågått av kunskapsunderlaget Fysisk aktivitet i Sjukdomsprevention och Sjukdomsbehandling (FYSS 2021).

Gemensamma arbeten

I januari 2020 arrangerade SLS tillsammans med Riksdagens Friskvårdsnätverk ett frukostseminarium under rubriken ”Den hälsosamma staden”. Seminariet genomfördes tillsammans med Dietisternas riksförbund, Fysioterapeuterna, Sveriges arbetsterapeuter, Svensk sjuksköterskeförening och Svenska Barnmorskeförbundet. Under mötet diskuterades frågor som; Hur möter vi utmaningen med framtidens städer? Hur hanterar vi framtidens utmaningar med en växande befolknings behov? Hur kan vi se till att våra framtida hållbara städer bidrar till välbefinnande och en känsla av samhörighet?

De gemensamma arrangemangen som professionens organisationer planerat att genomföra såsom Järvaveckan, Almedalen, SKR:s Nationella utvecklingskonferens och ”Hälsotorget” under Sjuksköterskedagarna 2020 ställdes in på grund av coronapandemin. Professionsorganisationerna uppger att de i stället har bedrivit opinionsarbete om vikten av hälsosamma levnadsvanor och genomfört onlinemöten. Till exempel skrev de den gemensamma debattartikeln ”Hälsosamma levnadsvanor räddar liv” publicerad i Läkartidningen och genomförde ett webinarium ”Fysisk aktivitet för årsrika” med medverkande från regeringens tillsatta kommitté för främjande av ökad fysisk aktivitet och professionerna.^{9 10}

Mottagarnas erfarenheter av statsbidraget

Professionens organisationer anser att statsbidraget som helhet är positivt. De menar att statsbidraget har möjliggjort samverkan och bidragit till att de har haft en aktiv roll i implementeringen av de nationella riktlinjerna. De har kunnat röra sig mellan olika implementeringsnivåer, från patient, hälso- och sjukvårdspersonal till nationell nivå. Genom sina nätverk och informationskanaler anser de att de har nått ut till berörda målgrupper och har kunnat bidra med sin kunskap och

⁹ <https://lakartidningen.se/opinion/debatt/2020/11/halsosamma-levnadsvanor-raddar-liv/>

¹⁰ <https://www.sls.se/om-oss/aktuellt/kalendarium/fysisk-aktivitet-for-arsrika>

kompetens. De vill se en fördjupad dialog om prioriteringar med Socialstyrelsen inför utlysningar av medel samt ett ökat samarbete med Socialstyrelsen för att möjliggöra erfarenhetsutbyte. För att förbättra förutsättningarna att nå resultat menar flera organisationer att det vore bättre om statsbidraget kunde löpa över flera år, eftersom det skulle möjliggöra ett mer långsiktigt arbete. Alternativt föreslår de att ansökningsprocessen förläggs till hösten med bifallsbeslut tidigt i januari (förutsatt att riksdagen godkänner regeringens budget). Detta skulle möjliggöra att aktiviteter finansierade via statsbidraget skulle kunna pågå under större delen av ett kalenderår. Som det är nu komprimeras aktiviteterna till hösten.

Socialstyrelsens bedömning

Socialstyrelsen har enligt regeringsbeslut fördelat 10 miljoner kronor till nio professionsorganisationer. Mottagarna har förbrukat merparten av medlen och drygt sju procent förblev oförbrukade och ska återbetalats till Socialstyrelsen. Socialstyrelsen har granskat samtliga bidragsmottagares återrapportering och bedömer att dessa har använt medlen i enlighet med uppdragets syfte.

Socialstyrelsen har granskat samtliga bidragsmottagares återrapportering och bedömer att dessa har använt medlen i enlighet med uppdragets syfte. Organisationerna har arbetat med insatser som bör erbjudas till patienter som röker, har riskbruk av alkohol, är otillräckligt fysiskt aktiva och har ohälsosamma matvanor.

Socialstyrelsen har granskat samtliga bidragsmottagares återrapporteringar och bedömer att dessa i huvudsak använts till det mottagarna angav i sina ansökningar som väl stämmer överens med regeringens intentioner.

Flera av organisationerna har deltagit i Socialstyrelsens arbete under en längre tid med att sprida och främja tillämpningen av de nationella riktlinjerna och har upparbetade arbetssätt för spridning av kunskap via sina nätverk. Organisationerna har också samverkat med relevanta nationella sjukvårdsregionala programområden och samverkansgrupper inom ramen för regionernas gemensamma system för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården.

Coronapandemin har delvis påverkat verksamheten hos professionsorganisationerna. Flera möten och konferenser flyttades till digitala forum, andra ställdes in och frigjorde tid till att tidigarelägga färdigställandet av informations- och utbildningsmaterial. SFAM, som förbrukade endast 47 procent av medlen, drabbades mest. De uppger att det berodde på hård tidspress och personalbrist inom hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen bedömer att framför allt den verksamhet som leddes av Fysioterapeuterna, Svensk Sjuksköterskeförening och Svenska Barnmorskeförbundet har beaktat barnrättsperspektivet genom sina riktade insatser mot barn och ungdomar.

Vidare bedömer Socialstyrelsen att fördelningen av statsbidraget har en koppling till Mål 3.4 ”genom att förebyggande insatser och behandling minska antalet människor som dör i förtid i icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främjar psykisk hälsa och välbefinnande” i Agenda 2030 som beslutades av FN:s generalförsamling 2015.

Bilaga 1. Uppdrag och fördelning av statsbidraget

Socialstyrelsen har som en del av regeringens uppdrag att mellan 2018–2021 fördela, administrera och följa upp statsbidrag för att stödja implementeringen av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor för att förebygga kroniska sjukdomar (S2017/07515/FS). Socialstyrelsen ska senast den 1 juni 2021 delredovisa hur medlen använts för 2020 till regeringen (Socialdepartementet).

Socialstyrelsen hade 10 miljoner kronor att fördela inom ramen för statsbidraget 2020 till professionens organisationer. Myndigheten utlyste statsbidraget i december 2019 med sista ansökningsdatum den 15 februari 2020. Totalt inkom 19 ansökningar om sammanlagt ungefär 23,9 miljoner kronor.

Socialstyrelsen beslutade att bevilja nio ansökningar. Av de organisationer som inte fick statsbidrag så avvisades åtta ansökningar på grund av att de sökande organisationerna inte var behöriga att söka. Två organisationer fick avslag för att verksamheterna inte bedömdes ha tillräckligt goda förutsättningar att uppfylla målen med statsbidraget. Samtliga organisationer fick ett lägre belopp än de ansökt om och alla mottagare utom en som beviljades medel fick även stöd föregående år.